

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΛΟΥΚΑ (29/9/2013)

Η ερμηνεία του Συμβόλου της Πίστεως (5)

«Εἰς ἓνα Θεόν» Α' - Η ύπαρξη και η μοναδικότητα του Θεού

Εισερχόμενοι στο πρώτο άρθρο του Συμβόλου της Πίστεως, αγαπητοί μου, ομολογούμε την πίστη μας στον ἓνα και αληθινό Θεό¹. Αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει Θεός και είναι ἓνας· όχι πολλοί. Πρόκειται για δύο ακλόνητες και αδιαπραγμάτευτες αλήθειες. Ως προς την ύπαρξη του Θεού, αυτή μαρτυρείται σε τρεις αναμφισβήτητες πραγματικότητες. Η πρώτη είναι η φύση. Η αρμονία στη φύση, η ωραιότητά της, ο εκπληκτικός συνεκτικός μηχανισμός, που χαρακτηρίζει τη λειτουργία της, αποκαλύπτουν ότι η φύση είναι μια μοναδική «ορχήστρα» που διευθύνεται από ἓναν υπερκόσμιο «μαέστρο». Δεν είναι δυνατόν η λειτουργία της φυσικής νομοτέλειας να στηρίζεται στην τύχη. Ο Μέγας Αθανάσιος σημειώνει πως «τον Θεό τον εννοείς και τον γνωρίζεις και από τα κτίσματα της δημιουργίας που φαίνονται. Η ίδια η κτίση, με την θαυμαστή τάξη και αρμονία της, σαν να το γράφει και με τα γράμματά της αυτά να δείχνει και να φωνάζει, ότι υπάρχει ο ποιητής και δεσπότης της»

Την ύπαρξη του Θεού μαρτυρεί η ιστορία. Είναι ιστορικά παραδεκτό ότι ανέκαθεν οι άνθρωποι, είχαν μέσα τους έντονα εντυπωμένο το θρησκευτικό στοιχείο, ἔστω και με τρόπο συχνά αλλοπρόσαλλο. Αναγνώριζαν την ανάγκη να ακουμπήσουν σε υπέρτερες δυνάμεις, χωρίς να μπορούν να τις προσδιορίσουν. Το γεγονός αυτό χαρακτήριζε όλους τους λαούς, σε όλες τις φάσεις της ιστορίας. Η έννοια του «θεού» ή των «θεών» κυριαρχούσε στη ζωή τους. Οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, πολιτιστικού επιπέδου, εθίμων και παραδόσεων, συμφωνούσαν σε ἓνα κοινό τόπο· στην ύπαρξη μιας ανώτερης δύναμης, η οποία κινεί και συνέχει τα πάντα. Ήδη, από την αρχαιότητα ο Πλούταρχος ομολογεί αυτή την αλήθεια, όταν γράφει: *«ανιέρου πόλεως και αθέου... ουδείς ἐστίν, ουδ' ἐσται γεγονώς θεατής»*², δηλ. «δεν υπήρξε, ούτε θα υπάρξει άνθρωπος που θα αντικρίσει πόλη χωρίς ιερά και θρησκευτική πίστη»

Ο Θεός μαρτυρείται, επίσης, στην συνείδηση του κάθε ανθρώπου. Αυτή είναι η φωνή του Θεού μέσα μας, που, ασυναίσθητα ίσως, διαχωρίζει το καλό από το κακό. Είναι ο αυστηρός δικαστής, που εξεγείρεται όταν σκεπτόμαστε ή ενεργούμε ἄστοχα, ενώ ενθαρρύνει διαρκώς για την επιτέλεση του αγαθού.

¹ Ιωάν. 17,3

Ιακώβ. 2,19

Α' Κορ. 8,6

² Προς Κολώτην Επικούρειον § 3

Ως προς την μοναδικότητα του Θεού, πρόκειται για μία από τις πλέον σημαντικές διακηρύξεις της Χριστιανικής πίστεως, η οποία την διαχώρισε σαφώς από τα θρησκευτικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία γεννήθηκε και αναπτύχθηκε. Την εποχή της γένεσης του Χριστιανισμού κυριαρχούσε στον κόσμο η πολυθεΐα. Οι άνθρωποι συνήθιζαν να θεοποιούν τα πάντα, κυρίως όσα θαύμαζαν ή όσα αδυνατούσαν να ερμηνεύσουν ή να δαμάσουν. Έστηναν είδωλα στις δυνάμεις της φύσης, ειδωλοποιούσαν τις αδυναμίες και τα πάθη τους, έφθαναν στο σημείο να θεοποιούν ακόμα και τον εαυτό τους, όταν αποκτούσαν εξουσία. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι λεγόμενοι «θεοί» του Δωδεκαθέου εκπροσωπούσαν κάποιο από τα εφάρματα ανθρώπινα και κτηνώδη πάθη, τα οποία οι ειδωλολάτρες προσκυνούσαν, ακριβώς επειδή δε μπορούσαν να υποτάξουν.

Σ' αυτό το περιβάλλον πολυθεΐας, ειδωλολατρίας, αλλά και έντονης θρησκευτικότητας, έρχεται η Χριστιανική πίστη και ανατρέπει τα δεδομένα, επαναστατώντας απέναντι στην πολυθεϊστική απάτη και ασυδοσία. Ο Χριστιανισμός κηρύττει και ομολογεί «έναν και μόνο Θεό, θέλοντας να πει μ' αυτό πως όλες οι δυνάμεις, όλη η ζωή, όλοι οι «νόμοι», όλα όσα ζουν στον κόσμο, ο ίδιος ο κόσμος, είναι από τον Θεό, αλλά δεν είναι ο Θεός. Η ειδωλολατρία και η πολυθεΐα αισθάνθηκαν την Θεΐα καταγωγή του κόσμου, αλλά δε γνώρισαν τον Θεό. Οι «θεοί» τους ήταν απλά αντανakλάσεις του ίδιου του κόσμου, ο οποίος εξηγεί τους ανταγωνισμούς μεταξύ «θεών» του πολυθεϊσμού και τον ειδωλολατρικό, μαγικό χαρακτήρα του παγανισμού. Συνεπώς, το να κηρύξουμε, το να ομολογήσουμε ένα Θεό, σημαίνει πως βεβαιώνουμε ότι υπάρχει ένα υπέρτατο πνευματικό ον, μία υπερβατική ύπαρξη, που μόνη της δύναται να αποκαλύψει το νόημα κάθε μορφής ζωής»³

Αλλ' ενώ ο Θεός είναι ένας, αδελφοί μου, ταυτόχρονα είναι και Τριαδικός. Γι' αυτό το απροσπέλαστο μυστήριο θα ομιλήσουμε την επόμενη Κυριακή. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

³ π. Αλέξανδρος Σμέμαν, «Πιστεύω», σελ. 65-66